

MESUROINNISTA

Kesän ja vilkastuvan hyppysesongin pakatessa päälle on hyppymestareidenkin viisasta palauttaa hetkeksi mieliin joukko perusasioita.

TEKSTI: TIMO NIEMINEN
KUVA: ERKKI NAATANEN

YLEISTA

Ehdoton vastuu oppilaan turvallisuudesta lankeaa harteillesi siitä hetkestä lähtien, jolloin mielessäsi toteat toimivasi hänen hyppymestarinaan. Vastuu ei ole ainoastaan muodollinen, vaan vastaat myös lain edessä kaikista hänen turvallisuuteen-

sa vaikuttavista laiminlyönneistä. Tämän lisäksi oppilaan edistyminen riippuu suuresti tavasta, jolla valmennat hänet hyppyyn sekä arvostelet hyppyn jälkeen. Ja päälle päätteeksi: vielä henkilökohtainen suhtautumisesi saattaa määrätä, jatkaako oppilas hyppäämistä vai luopuuko muutaman harvan hyppyn jälkeen. Korrektin käyttäytymisesi ei saa vaikuttaa oppilaan esitysten laatu, oli se sitten mitä tahansa.

TAPAAMINEN

Ellet ole heittänyt oppilasta aikaisemmin, on paikallaan esittäytyä ja myös painaa oppilaan nimi muistiin. Mikäli hänellä on jo ennestään hyppypäiväkirja, tarkista hyppypäiväkirjasta hänen edistymisensä voidaksesi jo etukäteen antaa tarpeellisia neuvoja tulevia hyppyjä silmällä pitäen. Tosin hyppypäiväkirjakäytännön ollessa Suomessa se mikä se on, saattaa ainoa siel-

tä löytyvä tieto olla hyppejen lukumäärä. Muiden tietojen saaminen jää tällöin haastatteluitosi varaan. Tässä vaiheessa on myös hyvä varmistaa kypärän, hyppekenkien ja -haalarien soveltuvuus.

VARUSTEIDEN SOVITUS JA TARKISTUS

Tässä yhteydessä käydään läpi vain yleisiä ja tärkeimpiä kohtia varusteiden tarkistuksesta. Laajempaa asiaa löytyy esimerkiksi viime vuoden Ilmailusta.

Toista jokainen varusteenosa ääneen sitä mukaa, kun tarkistukseksi edistyy. Se parantaa keskittymistäsi nimenomaan tarkistukseen ja samalla lisää oppilaan turvallisuuden tuntoa. Kehitä itsellesi pysyvä tarkistuskaavio äläkä poikkea siitä. Looginen järjestys on ensin edestä ylhäältä alas ja sitten takaa ylhäältä alas.

Oikalukot
Oikalukkojen tulee olla lukittuna ja niiden oikea sijainti on solislukuun päällä. Mikäli kantohihnat ovat kireällä, löysää niitä vetämällä ulos repusta ja valvo, että tästä syntyvä valjaiden löyistyminen korjataan uudella hihnojen kiristämällä.

Varavarjo
Paitsi, että varavarjon kiinnitys ja muu asennus on OK, tulee sinun myös varmistua siitä, että varavarjoon ei ole asennettu apuvarjoa.

Pakkolaukaisuhina
Tarkista yleensä hihnan kiinnityksen oikeellisuus, langan vahvuus ja laatu, solmut, hihnan kiinnitys apuvarjon kiinnityspunkkeeseen sekä lopuksi varmistu erittäin huolellisesti siitä, ettei apusokkia ole jäänyt kartioihin.

Mikäli varusteiden tarkistuksessa löydät minkä tahansa arveluttavan kohdan, älä kysy muilta mielipidettä asiasta, äläkä myöskään käytä mitään tilapäisratkaisua. Jos esimerkiksi laukaisuvarjerista on yli seitsemän säiettä poikki, ota sille uusi kahva ja katkaise **heti** viollisen kahvan varjeri kokonaan. Näin yksinkertaisesti ongelma on ratkaistu lopullisesti.

OUTO HYPYKONE

Mikäli oppilas ei ole aikaisemmin hypännyt käytettäväksi aiottua koneesta, on uloshyppyä harjoitettava maassa, kunnes se menee moitteettomasti.

HYPYTEKNIIKAN LYHYT KERTAUS

Älä tyydy vain kertomaan oppilaalle, mitä tämän tulee tehdä. Anna hänen näyttää tai muulla tavalla vastata kysymyksisi. Korjaa esiintyvät virheet heti.

Taivutus ja laskeminen
Painota taivutuksen ja laskemisen tärkeyttä. Totea, että oppilas tajuaa laskemisen merkityksen, ts. tietää, kuinka pitkälle laskettuaan on ryhdyttävä hätätoimenpiteisiin, ellei normaaleja kuvun aukeamisen merkkejä esiinny.

Vajaatoiminnot

Testaa oppilaan kyky teoriassa hallita pari kolme yleisintä vajaatoimintaa (kaksoiskupu, hevosenkenkä, kynttilä...). Selvitä oppilaan aiomukset, jos tällä yleensä olisi jotakin epäilyä kupunsa kunnon suhteen.

Ohjaukset ja maahantulo
Varmista joidenkin selvien maamerkkien avulla, että oppilas tietää maatuulen suunnan. Kertaa lyhyesti maahantulon ja ohjauksen pääkohdat. Muistuta tuulipussin silmällä pitämistä. Tuulen suunta voi muuttua.

OHJEET LENTÄJÄLLE

Lentäjän tulee saada tietää, heitättkö streamerin sekä kuinka monta hypääjää lähtee kuinka monella ylilennolla mistäkin korkeudesta. Kerro ne hänelle sopivan tilaisuuden tullen.

NOUSU HYPYKORKEUTEEN

Hypymestarin tulee jatkuvasti valvoa ja tarpeen tullen huomauttaa varavarjojen kahvojen suojelemisesta. Samoin hänen tulee myös estää sotkeutumiset pakkolaukaisuhihnoihin.

Streamerinheitto
Heitä streameri 600 m:n korkeudesta maalialueen yläpuolelta. Tämä helpottaa maahenkilökunnan arviointia hypypaikan suhteen, sen sijaan että heittäisit sen arvioimastasi aukaisukohdasta, joka sattuisi olemaan hieman sivussa.

Keskustelu oppilaan kanssa
Jos oppilaalla on edessään ensimmäinen hypy, ota nousukierros siten, että pystyt osoittamaan valitsemasi maastokohdat maatuulen suunnan määrittelyssä. Keskustelu oppilaan kanssa tulee pitää minimissä. Kaikki ohjeet on annettava jo maassa. Moottorin metelissä ja hypykypärä päässä on oppilaan vaikea ylipäättään kuulla sinua, ja vaikka puheesi olisikin tarkoitettu rauhoittamaan häntä, sillä saattaa olla päinvastainen vaikutus.

HYPYLINJALLA

Anna oppilaalle riittävän ajoissa etukäteen sovitut merkit valmistautumisesta ulosmenoon, mutta älä päästä häntä vielä niin lähelle ovea, että hypypaikan katsomisesta häiriintyy. Tässä vaiheessa on myös aika vielä vilkaista maalaristille, mikäli etukäteen on sovittu tuulivarjojen antamisesta merkkivaatteiden avulla.

HYPY

"Kupee"
Huuda "kupeelle" riittävän ajoissa, jotta oppilas ehtii kohtuullisen verkkaisestikin siirtyä ulos.

Siirtyminen ulos
Merkinannon "ULOS" tulee olla näkyvä, kuuluva ja tuntuva. Auta oppilaan pujottautumista ohjaillemalla ja keventämällä repusta. Sotkeutumisvaaraa pakkolaukaisuhihnoihin vähennetään esimerkiksi taivuttele-

malla ennen ulosmenokomentoa hihnan löysät S-muotoon toiseen käteen. Tästä seuraa myös se etu, että irtautumisvaiheessa voidaan hihna ohjailta lähtöasennosta riippuen siten, että viime hetken kietoutumiset käden, jalan tms. ympärille voidaan välttää. Pidä kuitenkin varasi, ettei hihna ole sotkeutunut oman kätesi ympärille.

"MENE"-komento
Kun oppilas on päässyt hyvään ponnistus-asentoon, napauta häntä sopivasti jalkaan ja huuda "MENE".

HYPYN SEURAAMINEN

Älä irroita katsettasi oppilaasta, ennen kuin näet hyvin kehittyneen kuvun. Et pysty arvostelevaan pätevästi, ellei näe kaikkea, mitä hän tekee.

Uloshyppy
Kiinnitä huomio tapaan, millä oppilas irtoaa koneesta antaaksesi mahdollisesti neuvoja seuraavalle hypylle.

Taivutus
Pane mieleesi pään, käsien ja jalkojen asento. Ajattelen kaiken aikaa näkemääsi. Mikäli stabiilius on huono, on sinun jälkeinpäin vaikeampi löytää syytä, ellei tuomaa sitä heti suoritusten aikana. Kyky etsiä vikaa heti oikeasta paikasta paranee yleensä kokemuksen karttuessa.

Harjoitusveto
Totea, saako oppilas kahvan kätteensä ja jos saa, niin tapahtuko se oikeaoppisesti oikealla hetkellä.

Kuvun kehittyminen
Älä irroita katsettasi oppilaasta ennen kuvun täydellistä kehittymistä. Jos aukeamisvaiheessa esiintyy turbulenssia tai joku vajaatoiminta, on kriittiseksi oppilaan käyttäytymisestä tärkeää.

OPPILAAN ARVOSTELU

Kerro oppilaalle arvostelusi heti, kun se on mahdollista. Se kuuluu tehtäviisi. Ennen sitä pyydä kuitenkin kommentteja oppilaan ohjauksesta ja maahantulosta joltakin, joka näki ko. hypyn.

MERKINTÄ HYPYPÄIVÄKIRJAAN

Samoin kuin sinä kaipasit merkintöjä oppilaan aikaisemmista suorituksista, niin tulee myös sinua seuraava hypymestari tekemään. Merkitse siis oppilaan hypypäiväkirjaan lyhyt ja pelkistetty arvio suorituksesta kokonaisuutena, myös epäonnistuneista suorituksista (jos oppilas "pakollisten" jälkeen stabiloi hyvin ja aukaisuasentokin on stabiili, on suoritustaso hyvä). Hyvät harjoitusvedot tulisi merkitä selvästi. Kuittaa arvostelu nimikirjoituksellasi.

Hypypäiväkirjakyntäntö ei vielä ole Suomessa em. kaltainen. Kuitenkin systeemin etuna olisi mm. paremmat koulutus-tulokset sekä laajemman arvosteluperustan vuoksi ns. "sattumasuoritusten" merkityksen väheneminen esimerkiksi pätevyysarvosteluissa.

HYPYESTARIN PÄÄTÄNTÄVALTA

Lentäjällä on ehdoton päätätävävalta kaikissa lentoturvallisuutta sivuavissa asioissa. Hypymestari määrää hypyistä. Vain hänellä on päätätävävalta koneen matkustajiin hyppääjinä. Lentäjän ei tule sekaantua hypymestarin toimintaan, ellei lentoturvallisuus ole uhhattuna.

HYPYKAUHU

Fyysistä väkivaltaa ei koskaan saa käyttää pakotuskeinona saada oppilas hyppäämään. Jos hän on vielä koneesta sisällä, olisi se mahdollistakin. Jos hän on ulkona, se on vaarallista ja sinun tulee äärimmäisen huolellisesti auttaa hänet takaisin koneeseen. Kun oppilas kieltäytyy hyppäämästä, tuo kone heti alas, vaikka toinenkin oppilas jäisi hyppäämättä tämän vuoksi. Ainakin pikkukoneissa (C-172) ei kannata yrittää hypyvuorossa toisena olevan oppilaan ahtamista ulos ovesta. Sinun itse ei pidä missään tapauksessa hypätä ja jättää kaksi oppilasta kahden koneeseen ilman valvontaa.

Heti laskeutumisen jälkeen sinulla tulisi olla riittävästi malttia puhua oppilaalle rauhallisesti ilman mitään haukkua. Onhan se, loppujen lopuksi, ainakin aluksi luonnontonta jättää niin turvallinen lentokone. Laskuvarjohyppäykseen ei sovi kaikilla.

Kerro oppilaalle, että hänellä on tilaisuus joko myöhemmin samana päivänä tai joskus toiste yrittää uudelleen.

OPPILASPSYKOLOGIAA

Suhde oppilaan ja hypymestarin välillä saattaa olla läheinenkin. Onhan oppilaan turvallisuutensa vuoksi pakko luottaa sinuun. Hänellä ei ole muuta vaihtoehtoa, ja sinun on tajuttava tämä valtava vastuu. Ellei sitä täysin hyväksy, älä toimi mestarina.

Turvallisuutensa lisäksi on oppilas riippuvainen neuvoistaasi pyrkiesään kehittymään hyppääjänä. Ellei häntä tässä halua auttaa koko kokemuksesi voimalla, älä toimi mestarina.

Ennen hypyä on oppilaalla luonnollinen pelontunne. Tämä tunnetila täytyy urheiluhypäämisessä ottaa vakavammin huomioon kuin monessa muussa urheilulajissa. Parhaat toimintaohjeet tämänkaltaisiin ongelmiin saat itseltäsi, kun muistelet omaa aikaasi oppilashyppääjänä.

Oppilaspsykologia on muuta kuin hypyohjeita. Se on tunnustuksen sana ansaitaessa, avunantoa tarvittaessa, seuranpitoa jengissä jne.

Oppilas, jonka hypymestari näkö toimit, saattaa jättää hyppäämisen muutaman hypyn jälkeen, tai hän saattaa saada D-luokan ennen sinua. Kukaan ei kuitenkaan hypy, ellei halua. Ja sinä voit saada hänet haluamaan.